

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 21 (1714)

20 ТРАВНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Назустріч XIX Всесоюзній партійній конференції

ПРАВО ВИБОРУ

(РЕПОРТАЖ З ВІДКРИТИХ ПАРТІЙНИХ ЗБОРІВ ПО ВИБОРУ КАНДИДАТА
У ДЕЛЕГАТИ XIX ПАРТКОНФЕРЕНЦІЇ).

Актовий зал аудиторного корпусу заповнили викладачі, студенти, наукові співробітники, працівники ректорату, адміністративно-господарських служб університету.

На порядку денному відкритих партійних зборів було одне питання: вибори кандидата у делегати XIX Всесоюзної партійної конференції.

Відкриваючи збори, тимчасово виконуючий обов'язки секретаря парткому доцент Б. А. Пережняк відзначив, що трудовий колектив університету удостоєний високого довіря — йому дано право вибрати кандидата у делегати конференції. Промовець повідомляє про рішення парткому рекомендувати зборам кандидатуру ректора університету І. П. Зелінського і звертається до присутніх з проханням обговорити цю кандидатуру і підтримати рішення парткому.

Першим попросив слова секретар парторганізації мехмату С. Ф. Скороход. Він сказав:

— Як відомо, XIX партконференції належить обговорити питання особливої ваги для життя партії і всієї країни. Йдеться про долю перебудови. І. П. Зелінський, на мою думку, найбільш відповідає тим вимогам, які пред'являються до кандидата на такий форум. Його відрізняють, зокрема, вдумливий підхід до справи, глибина суджень. Він палкий поборник усього нового, прогресивного. І я вважаю, що Ігор Петрович гідно представлятиме партійну організацію університету на конференції.

Доцент кафедри фізичної географії Ю. О. Амброз, член партії з 45-річним стажем, заявила про підтримку кандидатури І. П. Зелінського. Характеризуючи його ділові риси, вона вказала на цілеспрямованість і новаторський підхід кандидата до будь-якої справи. Де б не працював І. П. Зелінський — в геологічній експедиції, на будівельному майданчику, за кордоном чи в учбовій аудиторії — всюди він прагне працювати на високому сучасному науковому і виробничому рівні.

На трибуні зав. кафедрою філософії гуманітарних факультетів Т. А. Тарасенко. Я знаю І. П. Зелінського давно, сказала вона, і вважаю, що це прекрасна кандидатура. Одночасно хочу зазначити,

що в нашій організації є й інші гідні кандидатури.

Від імені кафедри філософії гуманітарних факультетів промовець запропонувала обрати кандидатом у делегати XIX партконференції професора І. М. Попову як людину, котра довела свою прихильність до основних тенденцій перебудови.

Зав. кафедрою політекономії професор О. Г. Лобунець у своєму виступі відзначив, що в кожному колективі є чимало людей, гідних такої високої честі, і він не заперечує проти кандидатури І. М. Попової. Проте, на його думку, І. П. Зелінський більш успішно буде представляти колектив університету.

Потім слово взяв доцент кафедри історії КПРС П. Ю. Єфимов. Наша кафедра, сказав він, одностайно підтримує кандидатуру І. П. Зелінського і впевнена, що він посправжньому, по-партійному буде відстоювати інтереси колективу.

Виступає партгрупорг кафедри наукового атеїзму, етики і естетики В. В. Варна. Я висловлюю зараз особисту думку, підкреслив він. Гадаю, що нам важливо висунути кандидатом у делегати таку людину, яка глибоко розбирається у питаннях демократизації. Такою людиною я вважаю І. М. Попову і тому підтримую її кандидатуру.

Кандидатуру І. М. Попової підтримав і студент V курсу істфаку В. І. Решина. Товариші Шевченко І. Є., Войко О. С., Покась С. М. пропонують підтримати кандидатуру ректора університету І. П. Зелінського, аргументуючи свою пропозицію тим, що у порівнянні з іншими кандидатами він переважає умінням вдумливо і справедливо підходити до вирішення долі людини, а це в період перебудови найважливіша риза.

Водночас І. Є. Шевченко, наприклад, виступив з критикою встановленого порядку висунення кандидата. На його думку, висунення кандидата необхідно починати з низової партійної організації — кафедри, а потім факультету. Не погодився він і з принципом, згідно з яким партійна організація університету має право висунути лише одного кандидата.

Безпартійний С. М. Покась запропонував, щоб кожен із кандидатів виклав на зборах свою партійну позицію.

— Я розчарована тим, — сказала у своєму виступі Л. М. Терентьева, — що нам доводиться висувати кандидата, а не безпосередньо делегата конференції. Ми, комуністи, навіть не впевнені, що на пленумі обкому партії буде обрано нашого кандидата.

Висловивши повагу до І. П. Зелінського та І. М. Попової, промовець висунула третю кандидатуру — голову профкому ОДУ Л. Х. Калустьяна.

Інженер геологічного факультету Д. Д. Ібрагім-Заде, який попросив слова, підтримав кандидатуру І. П. Зелінського і відвів кандидатуру І. М. Попової. Висловившись критично на її адресу, промовець, однак непереконливо і бездоказово виклав свої мотиви. Зал вірно прореагував на таку «позицію».

Секретар парторганізації хімфаку і член парткому Ю. М. Анісімов, підтримавши кандидатуру І. П. Зелінського, сказав, зокрема, що комуністи університету повинні дати наказ своєму кандидату. У зв'язку з цим він запропонував провести збори на факультетах, щоб передати в партком конкретні пропозиції для колективного наказу.

Форму, згідно з якою, за рекомендацією райкому, були проведені нинішні збори, промовець назвав «усіченою демократією» і закликав комуністів одностайно осудити її.

Л. Х. Калустьян, виступ якого був заключним, віддав належне І. М. Поповій, як ученому з безсумнівним науковим авторитетом. Однак, на його думку, перевагу слід віддати І. П. Зелінському, за якого проголосував партком. Головне те, підкреслив промовець, що делегатом конференції повинен бути комуніст, який не поступається своєю принциповістю, відданий ідеям партії, ідеям перебудови.

Л. Х. Калустьян відвів свою власну кандидатуру.

За результатами відкритого голосування — таким було рішення комуністів — переважною більшістю голосів кандидатом у делегати XIX Всесоюзної партконференції від парторганізації ОДУ обрано ректора університету Ігоря Петровича Зелінського.

М. УСПЕНОВ.

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

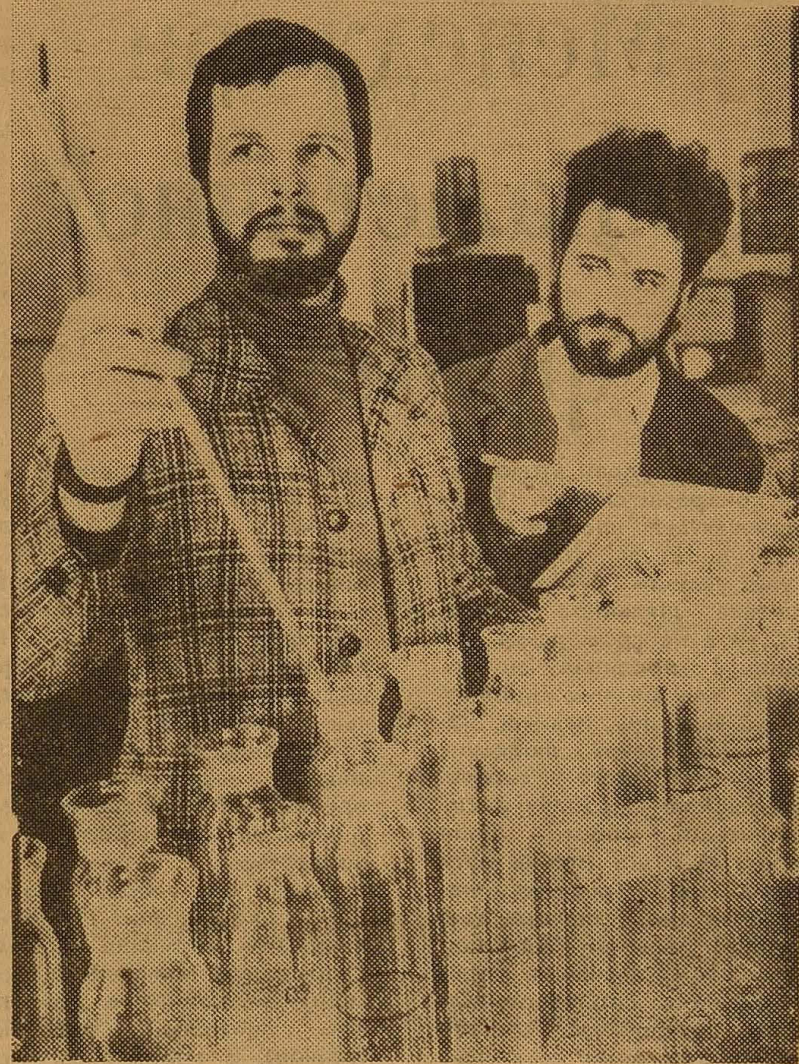
Колектив університету своїм кандидатом у делегати XIX Всесоюзної партконференції назвав ректора І. П. Зелінського.

Конкретний внесок університету в перебудову — це підготовка висококваліфікованих, посучасному мислячих спеціалістів. Про пошуки і плани у цьому напрямі розповідає в інтерв'ю нашому кореспонденту зав. кафедрою адміністративного і державного права професор М. П. Орзіх.

— 2 стор.

Чи потрібна іноземна мова спеціалісту завтрашнього дня? Проблему ставлення до іноземної мови в радянській вищій школі порушує доктор філологічних наук В. Скалкін.

— 3 стор.

НЕЗАБАРОМ — ЕКСПЕДИЦІЯ

Наша газета вже писала про досвід КТМК «Шельф», створеного за ініціативою молодих дослідників відділу морської літології інституту геологічних наук АН УРСР. У рамках загальної програми вивчення океанічного шельфу одеська група КТМК займається оцінюванням інженерно-геологічних умов північно-західного шельфу Чорного моря і прилеглої суші для можливого їх народногосподарського використання.

Сьогодні молоді дослідники готуються до майбутніх експедиційних досліджень на суші і на морі від дельти Дунаю до берегів Криму. Їм належить пройти нелегкі шляхи долинами лиманів і водосховищ, чорноморськими берегами, спуститися в аквалангах на морське дно, побувати на пустельних піщаних островах і косах. Побажаємо їм удачі.

НА ЗНІМКУ: науковий співробітник кафедри інженерної геології С. М. Симонов і заступник керівника КТМК «Шельф» Є. Г. Коников аналізують проби донних ґрунтів.

У парткомі ОДУ

Відбулося позачергове засідання парткому ОДУ, на якому розглянуто питання про висунення від університету кандидата у делегати XIX Всесоюзної партійної конференції. Члени парткому і секретарі партбюро цехових парторганізацій, запрошені на засідання парткому, одностайно назвали ректора університету професора І. П. Зелінського кандидатом у делегати і прийняли рішення рекомендувати його кандидатуру для обговорення на загальноуніверситетських відкритих партійних зборах.

У зв'язку з переходом доцента І. І. Кондратюка на іншу роботу — проректором Вищої партійної школи, яка відновлює свою діяльність в Одесі, на засіданні прийнято рішення про його увільнення від обов'язків секретаря парткому.

Присутня на засіданні перший секретар Центрального райкому Компартії України тов. Михайленко Л. С. від імені райкому подякувала І. І. Кондратюку за сумлінну роботу на відповідальному посту секретаря парткому.

Тимчасово виконуючим обов'язки секретаря парткому одностайно обрано заступника секретаря парткому з організаційної роботи доцента Б. А. Пережняка.

ДІЛОВА ЗУСТРІЧ

Днями в Одеському держуніверситеті побував і мав ділову зустріч з керівництвом університету директор консорціуму американських коледжів з культурного і академічного обміну Раймонд Е. Бенсон.

Між відділом зовнішніх зв'язків Державного комітету по народній освіті СРСР і консорціумом досягнуто угоди про щорічний обмін студентами між двома країнами строком на 10 місяців (включаючи місяць мовного стажування).

Раймонд Е. Бенсон отримав від керівництва університету всю необхідну інформацію у питаннях щодо можливого обміну студентами. Зустріч пройшла в конструктивному дусі.

ПЕРЕБУДОВА: ПРОБЛЕМИ І ДОСВІД

Одне з ключових питань нинішнього етапу перебудови — демократизація державного і суспільного життя, радикальна реформа управління. Це питання прямо пов'язане з необхідністю підготовки кадрів, які б відповідали новій, більш демократичній і гнучкій системі управління.

В ОДУ вже нагромаджений певний досвід роботи у цьому напрямі. Ми попросили розповісти про це завідувача кафедри державного і адміністративного права професора М. П. Орзіха.

— Марк Пилипович, для колективу вашої кафедри підготовки спеціалістів нового типу для системи управління — не тільки важливе політичне завдання, але й професійний обов'язок. Які нові завдання виникають у зв'язку з цим перед працівниками вищої школи?

— Відставання управління від рівня виробничих сил обходиться надто дорого. Особливо сьогодні, коли теорія і

формування кваліфікованих кадрів господарським керівникам в галузі формування, організації праці і заробітної плати, фінансової, постачально-збутової, в тому числі зовнішньоекономічної, діяльності підприємств, кадрової роботи, в цілому правового забезпечення управління, тобто бути консультантами по раціоналізації управління. Судові працівники повинні мати підготовку, пов'язану не тільки з юрис-

Менеджери соціалістичної формації

політика перебудови втілюється у конкретні справи. Гостро відчувається нестача спеціалістів в галузі управління. Час уже уяснити собі, що управлінська діяльність — професія, — а не громадське доручення. І професія досить нелегка, яка вимагає відповідних знань, умінь, навиків, на решті, особливих людських рис, психологічного складу. Підкреслюючи «особливі риси» управлінської роботи, Ленін попереджав, що можна бути найсильнішим революціонером і агітатором, але при цьому зовсім поганим адміністратором. Тому навчання «справі управління серйозно», підготовка «менеджера соціалістичної формації» — справа першочергової ваги.

Трєба говорити і про спеціалізовану управлінську підготовку юридичних кадрів з вищою освітою. Зрозуміло, наскільки велика роль юристів у державно-правовому забезпеченні всіх без винятку демократичних перетворень, що здійснюються у ході перебудови, в тому числі у системі управління.

— Чи існують в нашій країні учбові заклади, які спеціально займаються підготовкою управлінців?

— Такі вузи є: Академія народного господарства при Раді Міністрів СРСР, Московський інститут управління імені С. Орджонікідзе, Вища школа управління сільського господарства та ін. Однак, універсальної, організаційно оформленої, цілком сучасної системи підготовки працівників управління поки що не існує. Немає в нас учбових закладів, подібних до інститутів державного управління (УНР, ЧССР), немає підрозділів типу факультету менеджменту (Варшавський університет), немає політкор юридичних університетів (КНР), які готують управлінські кадри широкого профілю.

— В чому ви бачите особливість підготовки юристів, орієнтованих на участь в управлінні?

— Спеціалізованою і цільовою повинна бути насамперед науково-практична підготовка юристів. Так, працівники сучасної юридичної служби народного господарства повинні бути готові не тільки до здійснення функцій, пов'язаних з договірною практикою, претензійною роботою, консультуванням, візуванням документів, але й до

дикційною діяльністю і судовим управлінням, але й з урахуванням тенденцій до розширення судових функцій в галузі управління. Господарсько-і державно-правові спеціалізації доцільно об'єднати для широкопрофільної управлінської підготовки радянських працівників (керівництво виконкомів і допоміжний апарат, юридична служба), працівників арбітражу, юридичної служби народного господарства.

Гадаю, що учбові плани цієї спеціалізації повинні включати серйозне економічне (в галузі конкретної економіки), психологічне з виділенням психології управління (етичне), з виділенням етики державної служби і певною мірою математичне (пов'язане із забезпеченням АСУ, ІПС, ОЦ) навчання. Зміст учбового плану спеціалізації, визначення груп студентів повинно бути обумовлено дійсною потребою державного апарату. Для цього необхідно встановити номенклатуру посад, які займають особи з вищою юридичною освітою, включивши до неї широке коло посадових найменувань, в тому числі систем господарського управління.

— Марк Пилипович, що ви можете розповісти про досвід роботи кафедри державного і адміністративного права в нових умовах?

— Одеський університет у межах повноважень вузу визначив організаційно-правові форми інтеграції учбового процесу — науки — державно-правового будівництва. Участь науково-педагогічного колективу кафедри і студентів державно-правової спеціалізації у виконанні регіональних цільових програм (на бюджетній та госпдоговірній основах), локальної правотворчості, організаційно-управлінської та контрольної діяльності, у підготовці, перепідготовці та атестації державних службовців привели до укладення з кадровими замовниками довгострокових комплексних договорів, які виходять за межі кадрових зобов'язань. Наприклад, договір Одеського держуніверситету з виконкомом Одеської обласної ради народних депутатів включає науково-практичні розробки, участь у державно-правовому забезпеченні комплексного економічного і соціального розвитку регіону, підготовку типових про-

ектно-нормативних документів, а також розробку учбових і методичних матеріалів та ін.

Науково-методологічними інструментами (засобами) реалізації цільової підготовки випускників є імітаційне моделювання (модель спеціаліста, модель підготовки спеціаліста, модель його діяльності) і учбовим процесом. Спільно з оргінструкторським відділом обліккомом розроблена і введена в дію номенклатура посад, які заступають особи з юридичною освітою, проведенню професіографування по спеціалізації з виділенням у кваліфікаційних характеристиках знань, умінь, навиків випускника в якості цільової установки учбового процесу.

Крім того, створений комплект організаційно-методичних матеріалів з виробничої підготовки (практики і стажування) з розширенням баз виробничої практики. Внесені істотні зміни у перелік, зміст і форми учбової роботи з дисциплін спеціалізації, введена практика НДРС на замовлення, організація захисту курсових і дипломних робіт на виробничій базі. Регулярно проводяться конференції випускників спеціалізації з участю студентів, впроваджуються методи активного навчання і апробування на реалізованість наукових рекомендацій і пропозицій.

— У зв'язку з орієнтацією на цільову управлінсько-правову підготовку спеціалістів, очевидно, виникають питання організаційних нововведень в галузі структури юридичних вузів?

— Безумовно, з урахуванням багато профільної підготовки університетів на юридичних факультетах необхідно створити відділення державного управління зі спеціальними умовами прийому. Тут можна використовувати досвід роботи ряду вузів країни (МВТУ ім. Баумана, московських інститутів радіотехніки і автоматики, енергетичного, інженерно-економічного, Ленінградського, Уральського, Київського політехнічних інститутів та ін), в яких був установленний особливий порядок прийому осіб із середньою і вищою (незакінченою вищою) економічною, психологічною, інженерно-технічною, фізико-математичною освітою зі строком навчання 2—4 роки (залежно від базової освіти і стажу практичної роботи по базовій освіті чи у сфері управління, з виділенням для цієї групи осіб спеціальної програми навчання). У цій справі може бути використаний і досвід ОДУ з управлінсько-дослідної, консультативної, імітаційно-ігрової та пропагандистської роботи на базі партійних і радянських органів, виробничих організацій. В університетських регіонах можна організувати навчання без відриву від виробництва строком до одного року по циклах управлінських дисциплін з видачою відповідного посвідчення.

Реалізація цих ідей і результатів науково-практичних та ідеологічних розробок може бути представлена як органічна частина програми юридичного всеобучу.

Інтер'ю від
О. ГУБАР.

читаючи матеріали

III Пленуму ЦК ВЛКСМ

Лабіринт

Що ж відбувається з нашим комсомолом? З одного боку, він прагне самостійності, прагне вирішувати якісь проблеми, щоб упевнитися в своїх силах. А з другого — комсомольською роботою вважається насамперед дотримання графіків проведення зборів; забезпечення явки на планові суботники і позапланові рейди «дружинників», контроль за відсутністю порожніх пляшок у гуртожитку і масово проведена передплата на періодичні видання.

І, на мою думку, саме в такій роботі багато керівних комсомольських працівників вбачають зміст своєї діяльності, свого існування.

Засідання, збори, апаратні зустрічі, співбесіди потрібні, але не вони повинні визначати обличчя і цінність комсомольської організації. І чи думають ці керівні комсомольські працівники про те, якими очима дивимося на них, на їх роботу ми? Мабуть, ні. А якщо й замислюються, то дуже рідко.

Про що можна говорити, коли 29 квітня я, комсорг факультету, дізнаюся, що 30-го, перед святом, я повинен «дати» п'ятьох студентів для посадки дерев. Чи коли замість 300 чоловік, яких від університету вимагали виділити для обліку пасажиропотоку в міському транспорті в минулому місяці, автобуси, що прибули за студентами, змогли забрати лише 50.

Доти, доки ми не припинимо з приводу і без приводу смикати людей, нічого хорошого у нас не вийде. Така моя думка.

М. ХУДИНЦЕВ,
секретар комсомольської організації
фізичного факультету.

МОНОЛОГ

Товариство бібліофілів «Планета» люб'язно погодилося зустрітися зі студентами історичного факультету. Тема зустрічі була «Письменник і перебудова». На історичний факультет прийшли члени Спілки письменників Г. Д. Зленко, доктор філологічних наук Є. М. Прісовський, поет Ю. М. Михайлик, кореспондент «Вечерней Одессы» Є. М. Голубовський, поет С. Стриженюк. Товариство бібліофілів організувало на факультеті продаж цікавих книг, за що можна висловити товариству лише глибоку вдячність. Наші гості говорили багато про це. Розповідали, яку важливу роль в їхньому житті відіграє перебудова і гласність. Згадували про те, що хтось колись їм заважав. Ю. М. Михайлик розповідав, що змушений був іти на компроміси з чиновниками від мистецтва, включаючи у свої збірники вірші, зроблені на замовлення, заради того, щоб були надруковані вірші, важливі для нього.

Чому вдалося багатьох людей перетворити у рабів? На це питання спробував відповісти В. Л. Мороз.

Ю. А. Гаврилов розповідав про те, які існують плани у видавництва «Маяк» по зустрічі 200-річчя Одеси.

С. Стриженюк згадував про свої студентські роки, що припали на час так званої «відлиги», про свої зустрічі з А. Тарковським, Л. Кочеряном, В. Шукшиним, В. Висоцьким. Згадав про те, як його і Булата Окуджаву не впустили у музей-квартиру О. С. Пушкіна на Пушкінській, 13, оголосивши що спів Б. Окуджави не сумісний з музеєм великого поета.

У кінці зустрічі Г. Д. Зленко подякував усім за увагу, трохи побідкався, що немає запитань. Усе було дуже мило. Письменники і поети дуже добре, розумно, красиво, правильно говорили, поети прочитали свої вірші. І всі розійшлися, нібито задоволені один одним. Тільки образило, що Г. Д. Зленко не помітив того, що нам не було дано можливість задавати питання; образливо, що нікого з наших гостей не зацікавила наша думка про їх творчість, ніхто не поцікавився, що конкретно ми хочемо почути. Письменники і поети з тією ж зацікавленістю самі собі задавали питання і з тією ж зацікавленістю на них відповідали.

Зустріч справила враження добре підготовленого спектаклю, режисуру якого здійснює Г. Д. Зленко. А хотілося діалогу, а не вислуховування монологів, хоча б і цікавих і змістовних.

Багатьох із тих, хто виступав, хвилювало питання, що їм треба для того, щоб перебудуватися. Та, мабуть, у першу чергу, письменникам і поетам треба вчитися слухати і чути. Тоді, можливо, їх творчість дасть бажані плоди. А їх голос буде входити не тільки у вуха, але і в душі.

На початку звіту про цю зустріч я написав, що члени товариства бібліофілів прийшли на зустріч зі студентами історичного факультету. Ось тільки студентів історичного факультету було не більше 15 чоловік. Аудиторія була в основному заповнена вчителями, слухачами курсів підвищення кваліфікації.

Студенти історичного факультету, яких повинна відзначати соціальна активність, раз-у-раз ігнорують заходи, що проводяться на факультеті. Чому? Не цікаві заходи? Чи більша частина студентів істфаку — випадкові люди, яких менше всього хвилюють процеси, що відбуваються в суспільстві? Ну і наступне досить банальне запитання — хто винний, що заходи не завжди цікаві, а студенти майже завжди пасивні? І що робити, щоб було інакше? Нам, сьогоднішнім студентам істфаку, рухати науку далі. А куди ми її рухатимемо, якщо просто діалог для нас — рідкість, а диспут — подія. Ми не те що відстояти, ми і висловити свою точку зору не вміємо.

Адже говорити звикли не тільки члени товариства «Планета», але й наші шановні викладачі. Вони говорили, ми слухали. Треба ламати цю зручну, добре відпрацьовану схему. Треба вчитися сперечатися, поважати слово опонента, слухати і чути того, хто сперечається з тобою.

М. ВАК,
студент ІV курсу істфаку.

ОГОНЬКИ ДРУЖБЫ

Накануне 10-й годовщины Апрельской революции состоялось подписание трехстороннего договора о сотрудничестве комсомольских организаций ОТТУ, ОГУ и представителей организаций Народно-демократической партии и демократической молодежи Афганистана. Договор заключен на три года.

В плане работы на 1988 год диспуты, вечера, выставки, спортивные соревнования. Первым таким мероприятием стал интернациональный вечер «Огоньки дружбы», посвященный 10-й годовщине Апрельской революции и Дню международной солидарности трудящихся. Он был организо-

ван 30 апреля в общежитии Одесского трамвайно-троллейбусного управления. Со словами приветствия выступили студент II курса исторического факультета Камран и секретарь комитета комсомола ОТТУ Александр Василенко. Звучали русские, украинские и афганские песни, шутки, царил атмосфера дружбы, братства, веселья.

Е. СТЕПАНОВ.

Колонка редактора УРОКИ ДЕМОКРАТИИ

Скажем прямо: ощущение необычности происходящего было у каждого, кто пришел в этот зал. В самом деле, ведь даже коммунистам с 45-летним стажем и более приходилось участвовать в таком «мероприятии» (к новому смыслу этого слова постепенно привыкнем!) — тоже впервые. Коммунисты университета избирали своего кандидата в делегаты XIX Всесоюзной партийной конференции.

Невольно хотелось написать: «делегата на конференцию», но осекся, ибо фактически все обстояло несильно иначе.

Помнится, обращая внимание на положение о выборах кандидатов, первый секретарь Центрального райкома партии тов. Михайленко Л. С., приняв участие в собрании, сказал, что присутствующие, очевидно, читали в «Знамени коммунизма» разъяснение второго секретаря обкома Компартии Украины Н. М. Смиригина о порядке выдвижения делегатов (это по поводу возникшей в зале «нештатной» ситуации). Коммунисты интересовались, конечно же, читали. Более того, они были в состоянии понять, что с учетом численности членов КПСС и вместимости Кремлевского Дворца Съездов от 3780 коммунистов можно было избрать только одного кандидата.

Единственное, в чем многие усомнились, так это в заявлении тов. Смиригина Н. М. о том, что «...мы отказались от привычной регламентации, установок, что практиковалось при выборах делегата на съезд партии».

С этим утверждением можно поспорить, основываясь на свежем опыте. Коммунисты недоумевали: почему партийная организация университета не может выдвинуть более одной кандидатуры?

Как было нам разъяснено, от Центрального района должно быть избрано два делегата. Также известно, что делегация на XIX партконференцию от Одесской парторганизации будет формироваться 21 мая на пленуме обкома партии. Тайным голосованием должно быть избрано 48 человек.

Но трудно понять смысл тайного голосования, если базовые предприятия (учебные заведения) не смогут рекомендовать для избрания больше кандидатов, чем рекомендовано райкомами. Из кого тогда, собственно, выбирать «в специально оборудованных кабинетах»?

Не случайно поэтому отдельные коммунисты, помимо кандидатуры «совпавшей» с мнением райкома, — ректора ОГУ И. П. Зелинского — предложили также кандидатуры И. М. Поповой и Л. Х. Калустяна. При этом товарищи как раз и стремились практически реализовать идею Генерального секретаря нашей партии М. С. Горбачева, высказанную им в ходе встречи с руководителями средств массовой информации 7 мая с. г.: «Мы сформулировали такую позицию, что делегатами надо избирать горячих сторонников перестройки, активных коммунистов».

Я не завел бы речь о «совпадении» мнения райкома с мнением парткома по поводу не количества, а конкретной кандидатуры, если бы от райкома последовало указание провести выборы кандидата в низовых партийных ячейках университета, о чем говорил в своем выступлении на собрании коммунист И. Е. Шевченко. Это позволило бы учесть мнение самих коммунистов, а не выходить на общепартийное собрание с готовой кандидатурой. Не случайно позицию Центрального райкома партии коммунист Ю. И. Анигимов назвал на собрании «усеченной демократией».

И, чтобы быть ясно понятным до конца, хочу сказать вот о чем: хорошо, что на сей раз мнение райкома о конкретной кандидатуре совпало не только с мнением парткома, но, главное, и с мнением коммунистов университета. Явным большинством голосов кандидатом в делегаты был избран Игорь Петрович Зелинский. Скажу больше, лично я тоже отдал ему предпочтение: хотя он и не общественный деятель, но на деле показывает себя горячим сторонником перестройки и в состоянии, как и каждый честный коммунист, отличить подлинную демократизацию от мнимой.

И, наконец, хорошо, что в нашем партийном коллективе нашлись люди, которые не боялись выдвинуть кандидатуры, не предусмотренные уставом райкома. Это значит, что времена бездумного голосования периода «игр в демократию» начинают уходить в прошлое. Начинают, ибо мы пока не застрахованы от их рецидива.

КАКУЮ ДУ Ю СПИК?..

(ПРЕДМЕТ, НУЖДАЮЩИЙСЯ В ЗАЩИТЕ)

Говорить о важности знания иностранных языков, обеспечивающих межличностные отношения, переосмысление огромных массивов разного рода информации, так необходимой для нормальной жизнедеятельности современного общества, значит ломиться в открытую дверь. Отметим лишь, что владение языками все более становится непосредственным экономическим, научно-техническим, производственным и в известном смысле политическим фактором.

Ошибки при интерпретации иностранных коммерческих документов ведут к огромным валютным потерям. Зафиксированы случаи аварий на водном и воздушном транспорте, причиной которых было плохое знание языков диспетчерами, пилотами, судоводителями. Телеграфные агентства нередко дают «клякву» из-за ошибок в переводе информационных текстов. Уже более 20 лет по воле переводчиков, не справившихся со своим профессиональным долгом, гуляет по страницам газет диковинная должность — «государственный министр по иностранным делам Англии», якобы существующая параллельно с другим государственным постом — министром иностранных дел. В действительности же речь идет о первом заместителе тамошнего руководителя внешнеполитического ведомства.

Спросите у своего лечащего врача, что означают наименования известных лекарственных средств — «ношпа», «нитрог», или «5-нок» и вы скорее всего увидите на его лице недоумение, хотя в основе этих слов лежат простые англоязычные корни и распространенные словообразовательные модели.

Быть довольными успехами в деле обучения иностранным языкам в нашей стране нет оснований!

Объективный социальный заказ общества определяет потребность в трех качественных уровнях владения иностранными языками и соответственно в трех программах развития данной компетенции. Первый уровень — профессиональный — близок к типу владения его носителями. Такую подготовку обеспечивают институты и факультеты иностранных языков. Люди с профессиональным знанием иностранных языков составляют золотой фонд любой страны.

Иностранному языку как интегральным компонентом основной специальности должны владеть дипломаты, журналисты — международники, политологи, судоводители, пилоты воздушных лайнеров, представители других профессий, работающие в контакте с зарубежными специалистами. Это второй уровень; такую подготовку обеспечивают соответствующие вузы. Дефицит в знании языков (особенно та-

ких, как, скажем, венгерский или японский) можно пополнить на курсах различной ведомственной подчиненности, успешно функционирующих в Москве, Ленинграде, Одессе, в других крупных центрах страны.

Наконец, третий уровень владения языком. В отличие от практики во многих странах Запада, в нашей стране иностранный язык является одной из обязательных дисциплин в системе вузовской подготовки специалистов. СССР в этом аспекте полностью выполняет рекомендации, зафиксированные в Заключительном Акте совещания в Хельсинки.

Основная цель курса иностранного языка в вузах — языковых специальностей — сформировать у студента умения и навыки чтения литературы по специальности, ведения беседы в наиболее важных ситуациях общения.

В чем видят свои трудности преподаватели? Прежде всего они недовольны тем отношением, которое проявляют руководители вузов к их предмету; они недовольны своей перегрузкой, которая нередко перехлестывает за годовую отметку в 1100 часов; они недовольны постоянным сокращением сетки часов или выведением части часов вне расписания.

Между тем, изучение языка — в высшей степени кропотливое занятие. Словарный состав современного языка насчитывает до ста-двухсот тысяч слов и выражений, в любом естественном языке множество аномалий, исключений, что увеличивает и без того необъятное количество единиц трудности. Грамматика строится не на основе логики, а на основе употребления, часто необычного и странного.

Повышению эффективности обучения языкам мешает отсутствие современной учебной техники.

Учебный процесс лишен того, что уже широко распространено в быту, — видеоманитона. Так и не был налажен централизованный выпуск фонограмм, не говоря уже о видеофонограммах. Нехватку образцов аутентичной речи носителей языка можно было бы как-то компенсировать с помощью фонозаписей выступлений зарубежных деятелей науки и искусства, частых гостей нашей страны, но и это практически неразрешимая задача.

По существу не было и нет сколько-нибудь системного производства учебных фильмов, а старые прокатные недублированные ленты — за семью замками. Выпуск визуальных средств стал занятием кустарей-одиночек или энтузиастов-любителей. Ни в одном вузовском учебнику не прилагается пластинка или кассета.

Понимание учебника иностранного языка как ящика, содержащего набор различных аудиовизуальных по-

собий, в нашей стране практически отсутствует, несмотря на то, что в мировой практике (а в СССР — в издательстве «Русский язык») накоплен немалый опыт производства именно такого рода учебных материалов.

Не будем говорить о компьютерной технике, но простой портативный магнитофон, с которым преподаватель мог бы пойти на занятие — это тоже проблема: его нельзя приобрести по беззачетному расчету. Преподаватели языков нуждаются в оперативной множительной технике.

В последние годы методика как наука обогатилась новыми, плодотворными идеями, она поднялась над эмпирией. Разработаны научно оправданные алгоритмы отбора языкового материала, предложены новые системы управления, семимиллионными шагами двинулось вперед так называемое психологическое направление — разработаны интересные методы интенсивного обучения языкам. Имеются исследования по деловым и ролевым играм, ситуативной грамматике и т. д.

Однако практика не поспевает за бегом науки. Нередко на наших занятиях царит скука, прорабатывается явно ненужный, неинтересный материал. И сейчас еще встречаются учебники, построенные на методических идеях 30—40-х годов. Встречаются еще, к нашему стыду, коллеги, которые не любят язык, не совершенствуют свои речевые умения, отстают от требований времени, не ищут новых эффективных путей обучения.

Кстати, преподаватели иностранных языков находятся в менее выгодном положении, чем их коллеги по другим дисциплинам: они нуждаются в языковой среде. Им трудно совершенствоваться, не имея более или менее постоянных контактов с но-

сителями языка. Между тем поездки за рубеж — даже за свой счет — затруднены, лишь ничтожный процент педагогов проходит стажировку в университетах соответствующих стран. Не учитывает специфики преподавательской деятельности и система повышения квалификации. Следует принципиально по-новому решать проблему совершенствования языковой подготовки преподавателей. Слушателям должен быть обеспечен системный, массированный просмотр — прослушивание оригинальных видео- и кинопрограмм, а занятия по языку должны вести в основном носители языка или лица, прожившие много лет в стране языка. Командирование преподавателей на ФПК нужно проводить чаще, а продолжительность курса совершенствования должна быть в два, а то и в три раза меньше.

Вопросы эффективности обучения решает методика. Однако, к ней отношение пренебрежительное, нередко негативное, особенно в университетах. Соответствующие кафедры по несбыточной причине отсутствуют, несмотря на то, что языковые факультеты стали педагогическими. Если подготовка кандидатов наук по соответствующим отраслям лингвистики, как, например, германистике, поставлена, говоря фигурально, на поток, выпуск специалистов высшей квалификации по методике едва каплет. В стране только в трех городах имеются советы, где методист может защитить диссертацию, число мест в аспирантуру весьма ограничено.

Как видим, проблем масса. И оснований для удовлетворения нет. Но, с другой стороны, нет ничего неразрешимого. Все назревшие вопросы могут быть решены. Это нетрудно сделать современными усилиями, если есть взаимопонимание, если использовать деловой подход, предложенный нашей перестройкой.

В. СКАЛКИН,
зав. кафедрой иностранных языков ОГУ —
опорной кафедры Одесского вузовского центра,
доктор педагогических наук.

проведено открытое первенство ОГУ по художественной гимнастике, в котором приняла участие команда вузов Минска, Клайпеды, Москвы, Ленинграда, Риги, Львова и Одессы. Победили студенты ОГУ, во втором месте — команда МГУ. НА СНИМКЕ: студентки ОГУ М. Львовская и Н. Банько. Фото В. ПАЩУКА.

Школа майбутнього

Нещодавно кафедра педагогіки та кабінет педагогічної майстерності приймали у себе гостей — педагогічний колектив середньої школи № 2 селища Південне. На зустрічі були присутні студенти, викладачі університету, вчителі шкіл м. Одеси та області.

Доцент О. М. Якубовська, відкриваючи зустріч, представила головного гостя, можливість поспілкуватися з яким і привернула так багато представників учительської професії і тих, хто збирається оволодіти нею — Миколу Петровича Гузика, викладача СШ № 2 селища Південне, автора проекту школи майбутнього, котрий у Москві на Всесоюзному аукціоні авторських шкіл посів одне з призових місць.

Сьогодні, мабуть, немає таких, кого б залишили байдужими проблеми освіти, перебудова школи. Те, що розповів М. П. Гузик, зацікавило і вселило надію на зміни до кращого, які нам так давно потрібні. На жаль, переповісти весь зміст діалогу (а саме так можна назвати зустріч, бо Микола Петрович ледве встигав відповідати на запитання аудиторії), ознайомити з усіма ідеями, що стосуються корінних змін у роботі загальноосвітньої школи, неможливо, бо для цього потрібна була б навіть не одна, а то й дві чи три газетні полоси. Тому ознайомимо з головним.

М. П. Гузик охарактеризував свій проект як школу принципово нову, школу-комплекс. Докорінно змінюється організація учбово-виховного процесу, при якому кожен учень зможе освоювати програму в тому темпі, який доступний для нього. Бо не можна всіх учнів і вчителів підводити під стереотип учбових планів і програм. Організаційно школа-комплекс ділиться на такі підрозділи: загальноосвітня школа; культурно-освітній центр, до якого входять школа мистецтв, школа юного техника, юного натураліста та ін.; центр дозвілля, виробничий центр, ідеологічний центр.

Проводжується принцип диференційованого і індивідуального навчання. Діти, які провчилися кілька місяців у першому класі початкової школи, потім поділяються на групи, тобто у школі не буде першого, другого, третього класу, а просто існуватиме три темпи проходження учбової програми (три, чотири і п'ять років) і кожна дитина буде освоювати заданий курс у міру своїх здібностей.

Цікавим і доцільним є те, що програма навчання 7—11 класів набуває більш орієнтованого характеру. Іншими словами, учні, проявивши нахил до того чи іншого предмету, спеціальності, зможуть готувати себе до майбутньої професії. Вони можуть обрати одну з п'яти запропонованих програм, а саме: гуманітарно-суспільну, фізико-математичну, хіміко-біологічну, реальну чи естетичну.

Головна мета нової організації навчання — не просто

дати учням певний обсяг знань, щоб вони запам'ятали і механічно могли переказати засвоєний матеріал, а щоб кожен міг знайти творче застосування отриманим знанням. Безперечно, базовий рівень навчання такої школи-комплексу буде набагато вищий, ніж у школі звичайній.

М. П. Гузика та його колегам було задано багато питань як навчального плану, так і виробничого: і стосовно матеріальної бази, і як підбираються вчителі для нової школи, як співвідноситься проект школи майбутнього з реформою загальноосвітньої школи. Зокрема, багатьох присутніх хвилювало те, що за нової програми учень цілий день знаходитиметься в школі, постійно запрограмований. Чи не буде за таких умов знецінюватися особистість дитини? Адже відомо, що є такі, які можуть зосередитися і продуктивно працювати лише у спокійній обстановці, де там собі у куточку наодино з книжкою і ще одне. Сьогодні ми часто чуємо, що діти переважані, вони мало спілкуються з батьками. А як же тепер? Спілкування буде ще менше?

На ці питання дав змістовну відповідь директор школи Ігор Андрійович Синичов. Він зазначив, що у новій школі кожен учень матиме можливість відпочити протягом дня, зайнятися улюбленою справою чи предметом самостійно. Треба сказати, що велика увага приділяється фізичному вихованню, співу та хореографії. Ці дисципліни включені до щоденного розкладу. А щодо спілкування з батьками, то... на даний час більшість батьків разом із дітьми (а то й без них) виконують домашнє завдання. А навіщо таке навчання, ставити оцінку батькам? То чи не краще, коли дитина все робить у школі — і засвоїть матеріал, і застосує його на практиці, а вільний час удома з батьками проведе більш творчо і корисно.

На запитання студентів — біологів, хіміків, математиків, фізиків, філологів відповідали також учителі школи — спеціалісти з відповідних предметів.

Зустріч завершилася. Проект школи майбутнього одним сподобався, іншим — ні, але зацікавив усіх. На те він і є проект, щоб його можна було обговорити, доповнити, висловити свої думки та пропозиції. Справа, яку розпочали М. П. Гузик та його колеги, необхідна нам сьогодні. Але це тільки початок, попереду ще багато роботи і втілювати в життя нову програму навчання будуть і випускники нашого університету.

Присутні щиро подякували гостям з Південного за цікавий діалог і висловили сподівання, що такі зустрічі повторюватимуться і творче співробітництво університету з педагогічним колективом школи майбутнього триватиме.

Я. ІСКРОВА.

ПОЧТОВЕ МИНІАТЮРИ О ПЕРЕСТРОЙКЕ

В почтвое обращение поступили две марки серии, посвященной перестройке. На одном из знаков почтовой оплаты — рисунок, воспроизводящий отряд красногвардейцев в атаке и колонну рабочих на фоне Кремлевского дворца съездов. В поле марочного листа тексты: «Перестройка — продолжение дела Октября» и

«Ускорение, демократизация, гласность». На рисунке второй миниатюры — молодой рабочий и композиция, прославляющая трудовые свершения советского народа, а также текст: «Перестройка — это опора на живое творчество масс». Автор рисунков — художник Юрий Левиновский. Марки многоцветные, номиналом в 5 коп., тираж — 5 миллионов экземпляров.

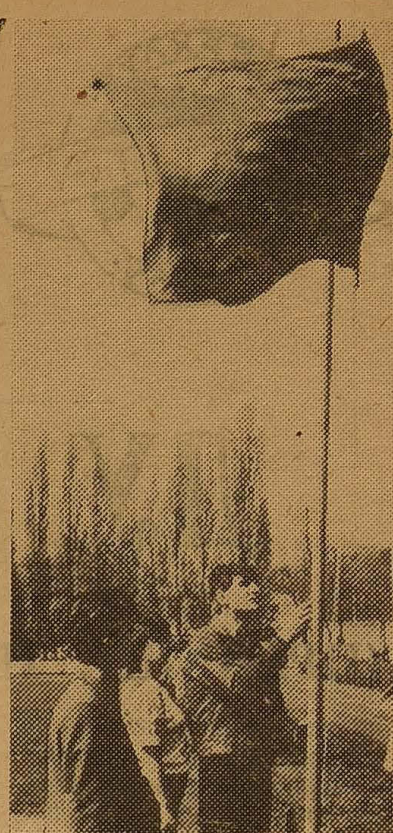
И. СИЛЬНИЦКИЙ,

тичного факультету. Філфаківці програли з рахунком 0:4.

В рамках свята проведена товариська зустріч з футболу між збірною командою ОДУ і збірною командою «Трудові резерви» УРСР. Наші хлопці програли з мінімальним рахунком 0:2. Однак, цей програш не засмутив болільників. Гра виявилася цікавою. І якщо до цього додати, що через два дні «Трудові резерви» (тренер — Юрій Роменський) стали чемпіоном, вигравши в Кишиневі у інших команд «Трудових резервів» в чемпіонаті країни на приз Льва Яшина, то неважко зрозуміти, з яким сувереном ми змагалися.

На спортивних майданчиках свята проходили змагання жіночих команд з волейболу і баскетболу (збірна команда університету перемогла команду мехмату). Багато глядачів привернули показові зма-

«Перемога-43»

6 травня на стадіоні університету відбулося традиційне військово-спортивне свято, присвячене Дню Перемоги.

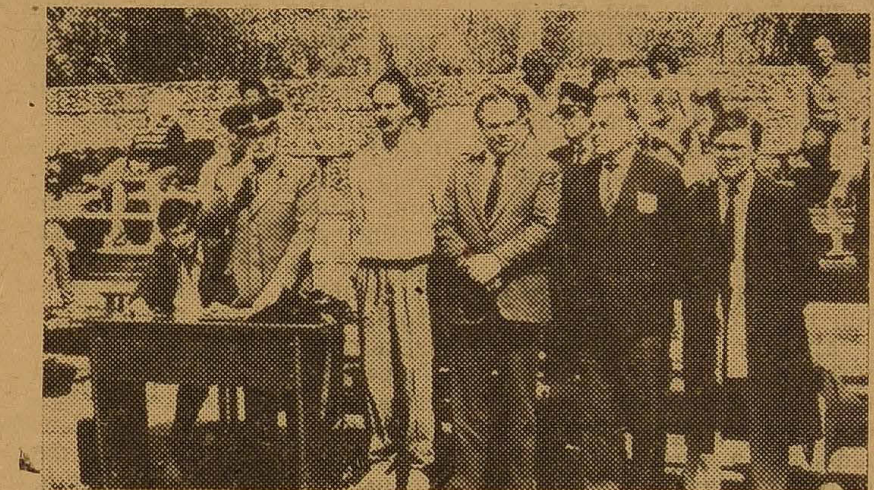
Змагання розпочалися з урочистого підняття прапора. Цієї честі були удостоєні представники юрфаку, який став переможцем у змаганнях минулого року.

Отже, в програмі нинішнього свята були змагання з воєнізованої естафети, переможцем у якій вийшла команда історичного факультету. У метанні гранат найсильнішими виявилися фізики, у стрільбі та одяганні протигаза — студенти хімфаку, в легкоатлетичній естафеті і перетягуванні каната — юристи.

В рамках свята був проведений конкурс стіннівок і бойових листків, присвячених Дню Перемоги. За одностайним рішенням журі, краща газета і бойовий листок були у хіміків.

Цікавою була спортивна частина свята. Дружно аплодували глядачі учасникам показового виступу з художньої гімнастики і вихованцям дитячої спортивної школи.

Вперше на університетському стадіоні проведені змагання з футболу серед жіночих команд. Основними суперниками були команди філфаку та механіко-матема-

гання чоловіків з гандболу, в яких могли взяти участь всі бажаючі.

В цілому команди всіх факультетів прагнули виступити якомога краще. Але спорт, це спорт — перемагають найсильніші. Як і в минулому році загальне перше місце посіла команда юридичного факультету. Друге місце — у хімфаку, третє — в істориків. Команди цих факультетів нагороджені дипломами і вимпелами.

Решта місць розподілилася таким чином: біофак — 4 місце, фазфак — 5 місце, філфак — 6 місце, мехмат — 7 місце, РГФ — 8 місце.

Не міг не викликати подиву той факт, що геолого-географічний факультет взагалі не виставив жодної команди. Слабо виступили команди РГФ — тут, очевидно, немає хорошого організатора, а може й відповідального за виставлення до спортивної роботи на факультеті.

Гадається, що раді з військово-патріотичного виховання і оборонно-масової роботи ОДУ варто серйозно проаналізувати стан цієї важливої роботи в університеті і розробити справді доцільні заходи з метою її поліпшення.

На завершення хотілося б сказати, що свято вдалося, і цьому чималою мірою сприяла велика організаторська робота представників військової кафедри (А. А. Більський, В. Д. Малов), комітету ДТСАФ (Г. М. Ахламов), кафедри фізвиховання (О. Ф. Попичко), комітету комсомолу і членів суддівської колегії М. І. Шика, О. Козирска, М. М. Рубанова, М. Т. Копітіна та інших товаришів.

Ю. ВІНОГРАДОВ.

Фото В. Пашука.

ПИШІТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ:

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.

тел. 23-84-13.